

CONSILIUL RAIONAL ORHEI

DIRECȚIA GENERALĂ FINANȚE

**NOTA
INFORMATIVĂ
LA PROIECTUL
BUGETULUI
RAIONAL
PE ANUL**

2025

1. Introducere

În atenția consilierilor raionali din raionul Orhei, conducătorilor instituțiilor publice finanțate din bugetul raional și societății civile se propune spre examinare proiectul bugetului raional pe anul 2025.

Proiectul bugetului raional pe anul 2025 este elaborat conform cadrului legal și altor acte normative, care reglementează aspectele bugetar-fiscale.

La baza proiectului de buget au stat prognoza resurselor bugetului raional pe anii 2025-2027.

De asemenea, au stat prioritățile de politici care derivă din Programul de activitate a Consiliului Raional, alte documente de politici și strategii sectoriale, precum și acordurile semnate. Totodată, s-a ținut cont de cadrul legislativ în vigoare și toate actele normative adoptate în anul 2024, care au impact asupra cheltuielilor bugetare pe anul 2025.

Prezenta notă informativă oferă detalii cu privire la structura bugetului raional și conține principalele descrieri ale particularităților elaborării proiectului de buget pe anul 2025 și estimările pe anii 2026-2027.

La baza elaborării proiectului bugetului raional a stat prognoza bazei impozabile, datele Direcției Deservire Fiscală Orhei, datele Direcției Raionale de Statistică, analiza tendințelor, prognozelor sectoriale înaintate de direcțiile, secțiile și subdiviziunile Consiliului Raional Orhei, alte documente de politici și strategii sectoriale precum și volumul transferurilor examinat și aprobat în proiectul bugetului de stat pentru anul 2025 cu remiterea pentru examinare și adoptare în Parlamentul Republicii Moldova.

În aceste condiții, în proiectul bugetului raional pe anul 2025, un accent deosebit este pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile, prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, prioritizării programelor de cheltuieli și direcționării resurselor disponibile la programe de importanță vitală, fără a admite crearea de blocaje financiare în sistemul bugetar al raionului.

Obiectivul bugetului raional pe anul 2025 constă în asigurarea necesităților de finanțare ale bugetului raional la nivel acceptabil de resurse locale în condițiile limitării riscurilor implicate, totodată creând condiții pentru atingerea obiectivului privind sustenabilitatea finanțelor publice raionale, asigurând finanțarea ritmică, menținând echilibrul bugetar.

Ca structură, proiectul bugetului raional pe anul 2025 cuprinde partea textuală cu prevederi generale și de ordin specific, precum și anexele, care prezintă: indicatorii generali ai bugetului, componența veniturilor, cheltuielilor, datoria publică, balanța bugetului.

Proiectul bugetului raional pe anul 2025, este estimat la partea de venituri și cheltuieli în sumă de 399059,9 mii lei

Indicatorii bugetului raional sunt expuși în 8 anexe a proiectului de Decizie.

Sinteza indicatorilor principali ai bugetului raional: venituri și cheltuieli sunt reflectate în anexa nr.1 la proiectul Deciziei.

În scopul facilitării examinării proiectului, precum și pentru a pune la dispoziție o informație mai detaliată decât cea prevăzută în proiectul deciziei și anexele la el, la prezenta notă informativă sunt atașate, ca material adițional, 5 tabele (nr.1, nr.2, nr.3, nr.4.1 - 4.24, nr. 5), care reprezintă evoluția principalilor indicatori economici și bugetari pe perioada anilor 2022-2027.

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont de necesitatea asigurării unui echilibru bugetar, prin încadrarea cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile, prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, fără a admite crearea datoriilor în sistemul bugetar.

3. Estimările bugetului raional

3.1. Veniturile bugetului raional

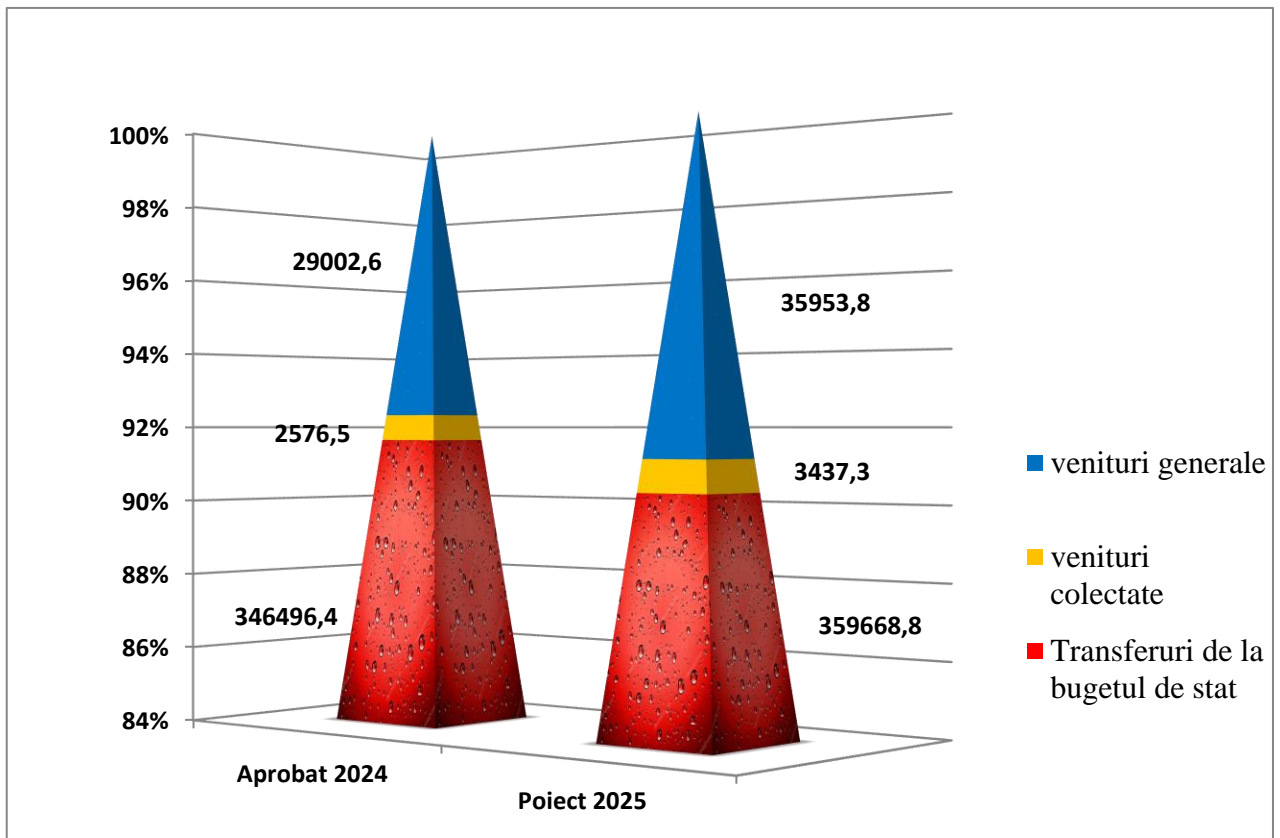
În anul 2025 partea de venituri a bugetului raional Orhei se preconizează în sumă de 399059,9 mii lei, fiind în creștere comparativ cu suma aprobată pe anul 2024 cu 5,6 puncte procentuale.

În suma totală a veniturilor bugetului raional sunt integrate veniturile obținute din impozite pe venitul persoanelor fizice, dobânzi încasate, venituri colectate ca urmare a prestării serviciilor cu plată și plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public, transferuri de la bugetul de stat.

Evoluția principalelor tipuri de venituri ale bugetului raional pe anii 2024-2025 se prezintă în următorul tabel:

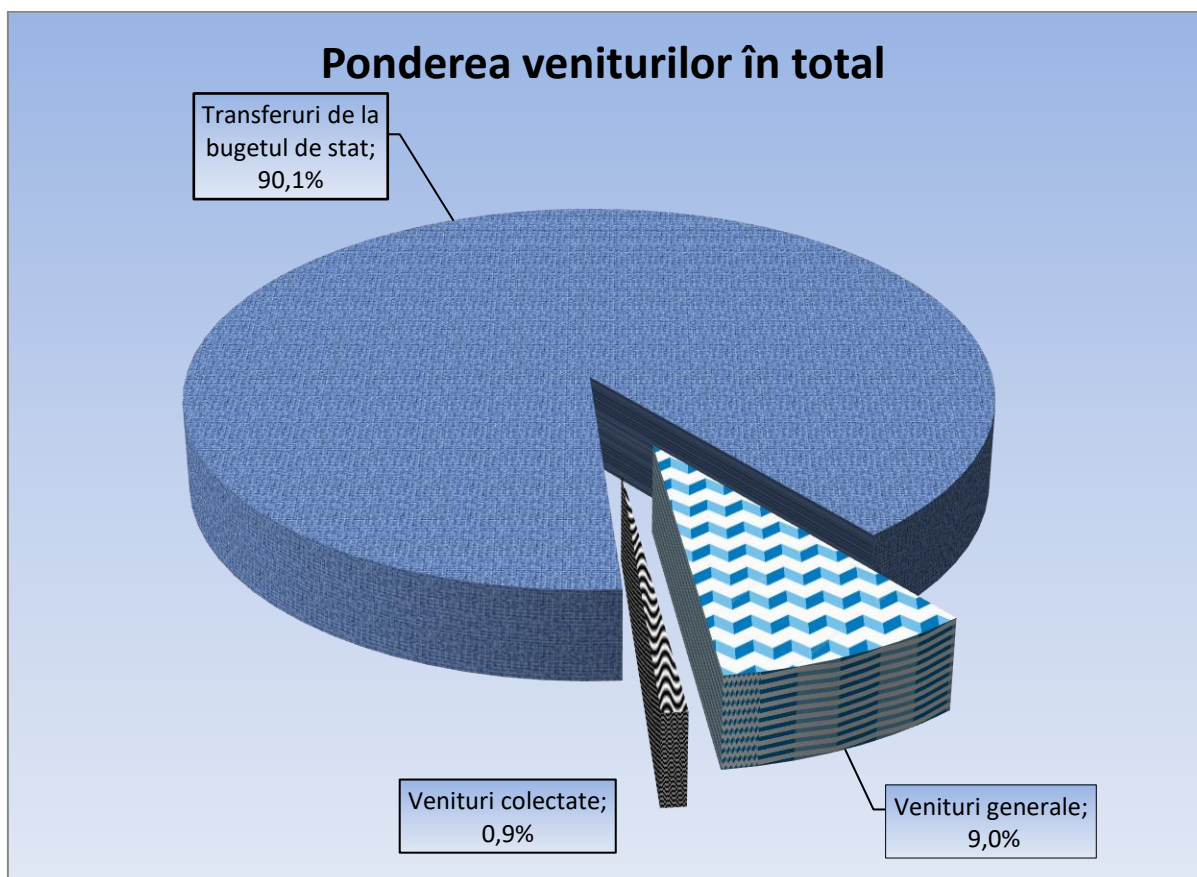
(mii lei)

	2024 Aprobat	2025 Proiect	% din total 2025	Devieri 2025/ 2024	% 2025/ 2024
1	2	3	4	5=3-2	6=3/2
Venituri generale	29002,6	35953,8	9,0	6951,2	124,0
Venituri colectate	2576,5	3437,3	0,9	860,8	133,4
TOTAL transferuri	346496,4	359668,8	90,1	13172,4	103,8
<i>inclusiv:</i>					
Transferuri cu destinație generală	26959,0	28587,1	7,1	1628,1	106,0
Transferuri cu destinație specială	319537,4	331081,7	83,0	11544,3	103,6
TOTAL venituri	378075,5	399059,9	100,0	20984,4	105,6

diagramă:

Prognoza încasării veniturilor pe anul 2025 și ponderea tipurilor de încasări în totalul părții de venituri a bugetului raional se prezintă în următoarea diagramă:

În cuantumul veniturilor bugetului raional prognozate pentru anul 2025, partea preponderantă – 90,1 la sută sau 359668,8 mii lei revin transferurilor de la bugetul de stat, cu o creștere față de anul 2024 de 3,8 la sută sau 13172,4 mii lei.

Veniturile colectate ca pondere în totalul veniturilor bugetului raional prognozate pentru anul 2025 constituie 0,9 la sută sau 3437,3 mii lei, cu o creștere față de anul 2024 cu 33,4 la sută sau cu 860,8 mii lei.

- 42,8 mii lei – venituri din contul prestării serviciilor cu plată
- 818,0 mii lei – venituri din darea în locațiune a bunurilor patrimoniului public administrat de instituțiile publice.

Pondere veniturilor generale constituie 9,0 % sau 35953,8 mii lei, dintre care 35041,2 mii lei constituie impozitele pe venitul persoanelor fizice, și 912,6 mii lei constituie dobânda împrumutului de recreditare BERD (încasată în contul bugetului raional de la SA Regie Apă – Canal).

În continuare se prezintă o analiza succintă pe grupuri de venituri.

1. Defalcări de la veniturile generale de stat în sumă de 35041,2 mii lei, din care:

Impozitul pe venit de la persoanele fizice (IVPF) cota procentuală constituind 25% din volumul total colectat pe teritoriul municipiului Orhei - reședința raionului Orhei (1111) – 35041,2 mii lei, inclusiv: impozitul pe venitul reținut din salariu – 32885,0 mii lei, impozitul pe venitul persoanelor fizice declarat și/sau achitat – 2050,0 mii lei, impozitul pe venitul persoanelor fizice în domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi – 15,2 mii lei și impozit pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosința a proprietății imobiliare – 91,0 mii lei.

La planificarea impozitului pe venit reținut din salariu (111110) s-a luat în considerație dinamica încasărilor pe acest compartiment pe anii 2022-2023 și 9 luni ale anului 2024, politicile statului salariale în sectorul real și bugetar. Calcul s-a efectuat reieșind din încasărilor estimate pe anul bugetar în curs, înmulțite la creșterea prognozată a fondului de remunerare a muncii pe republică, în termeni nominali pe anul respectiv.

Fondul de remunerare a muncii prognozat pentru anul 2025 pe raion se estimează în cuantum de 2593728,0 mii lei, cu un număr mediu scriptic de angajați de 18960 persoane, cu un salariu mediu lunar de 11400,0 lei și suma scutiilor 844450,0 mii lei.

Sumele primelor de asigurare medicală obligatorie 233435,5 mii lei.

**Cotele și scutiri personale anuale
pentru estimarea sumei impozitului pe venit persoanelor fizice**

6

	Stabilit					Proiect
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7
Cotele impozitului pentru venitul persoanelor fizice, (%)	12	12	12	12	12	12
Scutirea anuală personală, (lei)	24000	25200	27000	27000	27000	29700
Scutirea anuală personală majoră, (lei)	30000	30000	31500	31500	31500	34650
Scutirea soț/soție	11280					
Scutirea soț/soție majoră	18000	18900	19800	19800	19800	21780
Scutirea anuală pentru persoanele întreținute	3000	4500	9000	9000	9000	9900
Scutirea anuală pentru persoanele întreținute cu dizabilități	18000	18900	19800	19800	19800	21780
Tariful contribuției individuale pentru asigurarea socială de stat obligatorie (din venit, %)	6,0					
Prima de asigurare medicală obligatorie (din venit, %)	4,5	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0

2. Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II în sumă de 359668,8 mii lei, se prezintă după cum urmează:

2.1. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru învățământul preșcolar, primar, secundar general, special și complementar (extrașcolar) (191111) în sumă de 304682,0 mii lei;

2.2. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea și asistența socială (191112) în sumă de 2367,9 mii lei. Din contul acestei sume - 2337,9 mii lei urmează a fi compensate cheltuielile tinerilor specialiști pentru plata indemnizației unice și pentru compensarea lunară a cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică personalului didactic angajat în instituțiile de învățământ public din mediul rural, precum și 30,0 mii lei pentru tinerii specialiști din domeniul culturii.

2.3. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru școli sportive (191113) în sumă de 6711,3 mii lei;

2.4. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor (191116) în sumă de 17320,5 mii lei;

2.5. Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II calculate în baza formulei aprobate prin Legea privind finanțele publice locale (191131) în sumă de 28587,1 mii lei;

Structura detaliată a veniturilor bugetului raional se prezintă în anexa nr.2 la proiectul deciziei și mai desfășurat în tabelele nr.1, 2 la Nota informativă.

Executarea scontată a părții de venituri pe anul 2024 a bugetului raional se estimează circa 100,9%, comparativ cu prevederile precizate și se prezintă în următoarea tabelă:

**Executarea scontată a Bugetului raional la partea de venituri
pe anul 2024**

(mii lei)

Denumirea veniturilor	Cod ECO k 1-4	Aprobat	Precizat	Scontat anual	Devieri	
					Suma	%
1	2	3	4	5	6=5-4	7=5/4
<i>Venituri, total</i>	1	378075,5	386300,4	389895,2	3594,8	100,9
Impozit pe venitul persoanelor fizice	1111	29002,6	29002,6	31838,2	2835,6	109,8
Taxe și plăți administrative	1422			75,8	75,8	
Comercializarea mărfurilor și serviciilor de către instituțiile bugetare	1423	2576,5	2599,9	3280,8	680,9	126,2
Amenzi și sancțiuni contravenționale	1431			2,0	2,0	
Donații voluntare pentru cheltuieli curente	1441		76,0	76,0		100,0
Donații voluntare pentru cheltuieli capitale	1442		46,0	46,0		100,0
Alte venituri	1451			0,5	0,5	
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II	1911	346496,4	354575,9	354575,9		100,0

3.2 Cheltuielile bugetului raional

Cheltuielile bugetului raional pe anul 2025 prevăd asigurarea implementării priorităților de politici, care derivă din competențele atribuite și documentele de politici naționale și sectoriale, caracteristice pentru fiecare funcție a bugetului raional.

Pentru anul 2025 cheltuielile bugetului raional se estimează în sumă de 399059,9 mii lei, cu o creștere de 21220,8 mii lei față de prevederile bugetare aprobate pentru anul 2024.

Cheltuielile (cu excepția celor efectuate din contul transferurilor cu destinație specială) s-au estimat în dependență directă de suma veniturilor obținute și constituie suma de 67978,2 mii lei din totalul cheltuielilor bugetului raional.

La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pe anul 2025 și estimărilor pe anii 2026-2027, instituțiile - beneficiarii de alocații s-au condus de:

- actele normative și legislative, strategiile și programele care reglementează activitatea ramurilor (domeniilor) respective;
- angajamentele de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor planificați (majorarea salariilor în anii precedenți, rambursarea împrumuturilor recreditate);
- volumul veniturilor colectate de instituțiile bugetare;
- actele legislative și normative care reglementează aspectele referitoare la remunerarea muncii (cu modificările și completările ulterioare).

La planificarea cheltuielilor pentru plata mărfurilor și serviciilor s-a ținut cont de tarifele curente, precum și de necesitatea aplicării unui regim strict de economie, un accent deosebit fiind pus și pe eficientizarea mijloacelor financiare.

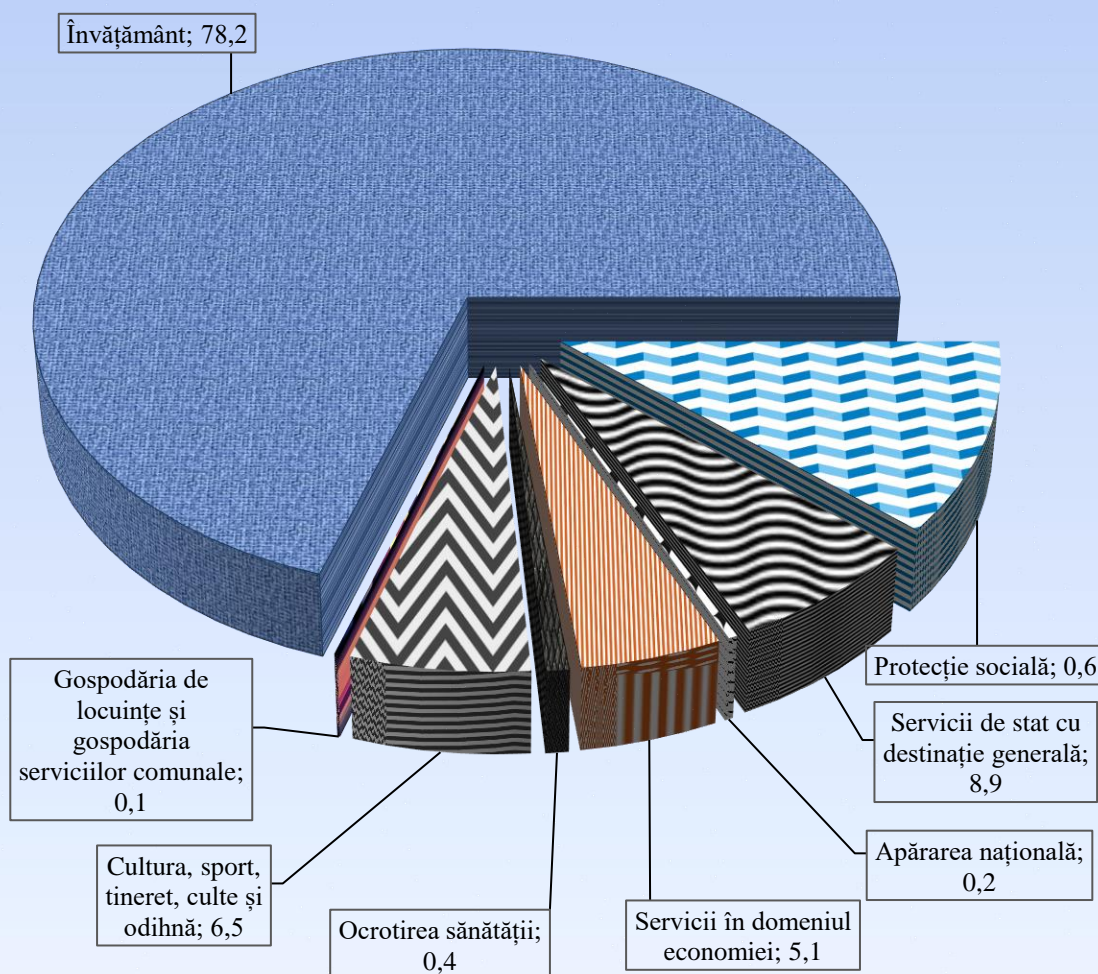
Structura instituțiilor publice întreținute din mijloacele bugetului raional se prezintă în următorul tabel:

Nr. d/o	Structura Instituțiilor Publice	Total bugetul raional	
		numărul instituțiilor	numărul unităților
1	2	3	4
1	Autorități executive și contabilități centralizate (Cont.DGE și Secției cultură)	7	119,25
2	Școli primare- grădinițe, complexe educaționale, gimnazii, licee	47	1590,46
3	Alte instituții din domeniul învățământului (2 instituții extrașcolare, serviciul transportarea elevilor, tabăra de odihnă)	4	63,91
4	Școli sportive	1	44,25
5	Biblioteci	1	37,00
6	Case de cultură	1	15,50
7	Colective populare	10	23,00
8	Serviciul asistență metodică de specialitate în domeniul culturii	1	3,00
9	Centrul militar	1	6,50
10	Centru pentru tineret	1	10,75
TOTAL		74	1913,62

Evoluția cheltuielilor bugetului raional pe anii 2023 -2025 pe principalele grupe funcționale în valoare nominală și ca pondere în total cheltuieli se prezintă:

Denumirea grupelor principale	Gr.pr	2023 executat		2024 aprobat		2025 proiect	
		suma (mii lei)	ponderea în suma totală (%)	suma (mii lei)	ponderea în suma totală (%)	suma (mii lei)	ponderea în suma totală (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
Servicii de stat cu destinație generală	01	30192,3	7,0	22824,4	6,0	35695,1	8,9
Apărarea națională	02	1095,4	0,3	976,8	0,3	977,7	0,2
Servicii în domeniul economiei	04	17182,1	3,9	19333,7	5,2	20260,6	5,1
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	278,2		400,0	0,1	400,0	0,1
Ocrotirea sănătății	07	985,2	0,2	3100,0	0,8	1600,0	0,4
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	08	23252,3	5,4	25498,7	6,7	25832,3	6,5
Învățământ	09	306107,3	70,1	303448,0	80,3	311926,3	78,2
Protecție socială	10	57391,0	13,1	2257,5	0,6	2367,9	0,6
TOTAL		436483,8	100,0	377839,1	100,0	399059,9	100,0

Ponderea principalelor grupe în totalul cheltuielilor bugetului raional

Resursele și cheltuielile bugetului raional, conform clasificăției funcționale și pe programe se conțin în anexa nr.3 la proiectul Deciziei, iar sub aspectul clasificăției funcționale (grupă principală, sub-grupă) în tabelul nr.3 la Nota informativă a proiectului de Decizie.

Structura bugetului raional conform clasificăției economice se reflectă în tabelul nr.1 la Nota informativă a proiectului de Decizie.

Ponderea esențială în volumul cheltuielilor bugetului raional estimate pentru anul 2025 revine cheltuielilor de personal, ce constituie 269408,7 mii lei sau 67,5 la sută din totalul cheltuielilor.

Cu referire la compartimentul “**Cheltuieli de personal**” informăm că, la elaborarea proiectului bugetului pe anul 2025 s-a ținut cont de Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Cheltuielile de personal s-au estimat reieșind din prognoza valorilor de referință pe anul 2025 în următoarele mărimi:

(lei)

Indicatorii	Aprobat 2023	Aprobat 2024	Estimat 2025	Devieri estimat 2025- apr.2024
angajații din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar	1900	2100	2100	
personalul didactic și personalul de conducere din instituțiile de învățământ	2000	2300	2300	
personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25	2000	2300	2300	
directorii instituțiilor de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal	2000	2300	2300	
directorii adjuncți ai instituțiilor de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal	2000	2300	2300	
directorii (șefii) altor instituții de învățământ	2000	2300	2300	
directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ	2000	2300	2300	

**Analiza cheltuielilor de personal estimate pentru anul 2025 în prisma funcțiilor
se prezintă în următorul tabel:**

Denumirea grupelor principale	Gr. principală	Total cheltuieli	inclusiv	Pondere ch.personal în total cheltuieli	Pondere ch.de personal la nivel de grupă principală în total ch.personal
				cheltuieli de personal	
1	2	3	4	5=4/3*100	6
Servicii de stat cu destinație generală	01	35695,1	9771,7	27,4	3,6
Apărarea națională	02	977,7	563,9	57,7	0,2
Servicii în domeniul economiei	04	20260,6	2716,6	13,4	1,0
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	400,0			
Ocotirea sănătății	07	1600,0			
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	08	25832,3	18448,7	71,4	6,9
Învățământ	09	311926,3	237907,8	76,3	88,3
Protecție socială	10	2367,9			
TOTAL cheltuieli		399059,9	269408,7	67,5	100,0

3.3 Plafonul datoriei publice și a garanțiilor acordate de Consiliul Raional

Conform prevederilor Legii nr.419-XVI din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat și ținând cont de Legea privind finanțele publice locale (cu modificările ulterioare), Decizia cu privire la proiectul bugetului conține ca parte componentă Programul anual al împrumuturilor ce se prezintă conform anexei nr.7 la proiectul de Decizie.

Decizia cu privire la aprobarea bugetului aprobă plafonul datoriei și garanțiilor la finele anului bugetar proiectat.

Consiliul Raional Orhei înregistrează datorii publice și garanții la situația din 31.12.2024, obligațiunile pentru anul 2025 și plafonul (soldul) la 31.12.2025.

Plafonul datoriei publice și a garanțiilor acordate de Consiliul Raional Orhei pentru anul 2025

mii lei

Nr d/o	Destinația creditului	Perioada contractată	Valuta	Suma contractată	sold la 31.12.2024	2025				
						deburse	rambursare	sold la 31.12.2025	Marja de eroare 1%	Sold la 31.12.2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Datoria publică										
1	Împrumuturi interne, total									
2	Împrumuturi recreditate, total (mii lei)		44539,3	19810,6		2483,3	16141,3	161,4	16302,7	
	<i>inclusiv:</i>									
	BERD (primăria Orhei)	2010-2032	Euro	2000,0	926,6		123,5	803,1		
			Curs	16,30	21,38		20,10	20,10		
			MD	44539,3	19810,6		2483,3	16141,3	161,4	16302,7
Total datorie publică (mii lei)				44539,3	19810,6		2483,3	16141,3	161,4	16302,7
Garanții acordate de Consiliul Raional Orhei										
3	Total garanții (mii lei)			35815,0	25307,3		1465,8	23075,5	230,8	23306,3
	<i>inclusiv:</i>									
	Acord de credit subsidiar din 15.04.2004 (Apă-Canal)	2004-2040	USD	2500,0	986,5		63,6	922,9		
			Curs	12,08	18,83		18,26	18,26		
			MD	30200,0	18574,8		1162,1	16850,4	168,5	17018,9
	Contract de recreditare nr.2 din 26.06.2009 (Apă-Canal)	2009-2046	USD	500,0	357,5		16,6	340,9		
			Curs	11,23	18,83		18,26	18,26		
			MD	5615,0	6732,5		303,7	6225,1	62,3	6287,4
TOTAL (mii lei)				80354,3	45117,9		3949,1	39216,8	392,2	39609,0

Tabele la Nota informativă

- Tabelul nr.1.** Structura bugetului raional conform clasificăției economice.
Tabelul nr.2. Veniturile bugetului raional conform clasificăției economice.
Tabelul nr.3. Cheltuieli bugetului raional conform clasificăției funcționale.
Tabelul nr.4.1-4.24. Sinteza programelor de cheltuieli ale bugetului raional.
Tabelul nr.5. Informație privind efectivul de personal pe instituțiile finanțate din bugetele locale.

Șefa Direcției Generale Finanțe

Galina COLUN